

Wie is Barbara?

In deze rubriek onderzoekt het Limburgs Volkskundig Genootschap oude en nieuwe gebruiken in onze provincie. Reageren kan via duizendpoot.

'Wie is Barbara', zong Axel Nort ooit. De heilige Barbara, patrones van de mijnwerkers, is nog niet vergeten. De mijnen zijn al meer dan 10 jaar dicht, maar de ex-mijnwerkers vieren rond 4 december nog steeds haar naamfeest. Jef Habex schreef een omvangrijke studie over Sint-Barbara voor het Heidebloemke, het tijdschrift van de Genkse Heemkring. Op 16 december verschijnt ook het boek 'Koolputterserfgoed'.

Sint Barbara .....

Foto's HBVL

Nog voor de eerste steenkoolmijn opening, vierden mijnningenurs het eerste feest van Sint-Berba als patrones der mijnwerkers in de kleine zaal van het 'Hôtel de la Cloche' op woensdag 4 december 1907. Later werd het een volksfeest van de mijnwerkers met vele nieuwe volksgebruiken rond de mijnarbeid. Maar met het verdwijnen van de steenkoolindustrie, dreigen ook de volksgebruiken van de koolputters weg te deemsteren.

In de jaren '50 verliep een Sint-Barbara-viering in Genk steevast als volgt: de koren Sint-Cecilia en het gerenommeerde knapenkoor de lustige Heivinken zongen in de mis. Nadien ging men in stoet naar de feestzaal, de harmonie Sint-Barbara voorop. De mijndirecteur bedankte de gedecoreerden, reikte de eretekens van Laureaat van de Arbeid en diploma's uit, maar maakte ook van de gelegenheid gebruik om een overzicht te schetsen van de ontwikkelingen in het voorbije jaar en de toekomstverwachtingen. Voor de bedienden bood de directie

traditiegetrouw een aparte receptie aan. Vanaf 1947 ontving ook het gemeentebestuur op 4 december een delegatie op het gemeentehuis. Aan het monument der gesneuvelden en aan het A. Dumontgedenkteken legden een mijnwerker en een brandweerman samen bloemen neer. De traditionele grote Sint-Barbaraajaarmarkt vond inmiddels plaats op het Marktplein, met honderden marktkramers en duizenden bezoekers uit Genk en omgeving. Het volks karakter van het feest blijkt verder uit voetbaltornooien, tombola's, de Sint-Barbaraveldloop en een feestmaal bereid door de vrouwengildes. Ook de gastarbeiders - zelfs Turken en Marokkanen die weliswaar de H. Mis oversloegen - vierden Sint-Barbara uitbundig.

Toren

Barbara was de aantrekkelijke dochter van Dioscorus, een rijke Turkse heiden. Hij hield zoveel van zijn dochter dat hij Barbara in een toren liet opsluiten, afgeschermd van minnaars en vooral van het christendom. Maar zijn plan mislukte. Barbara liet zich dopen door een priester die zich vermomd had als geneesheer. Haar razende vader folterde haar en wilde haar doden, maar zij vluchtte de bergen in en verborg zich in een spelonk. Een herder verried haar echter en haar vader hakte haar hoofd ei-

... beschermt ook in tunnels

genhandig af. Kort na haar dood in 306 werd hij geveld door een bliksemschicht. De heilige Barbara behoort tot de 14 noodheiligen die aangeroepen wordt om bescherming af te smeken tegen allerlei onheil en tegen een schielijke, onvoorziene dood. Daarom staat op bidprentjes van de mijnwerkersverenigingen 'H. Barbara, bescherm ons in alle gevaren'.

Stuur het programma van uw Barbarafeest door aan duizendpoot. Hoeveel aanwezigen zijn er? Waar is Sint Barbara nog zichtbaar in Limburg?

Voor meer informatie over volkscultuur in Limburg, surf naar www.volkskunde-limburg.be